

LES FADES, UNA POBLACIÓ FEMENINA?

JOSEFINA ROMA

Isaure Gratacos deia tot comentant les paraules d'una informant dels Pirineus, en la seva obra *Fées et Gestes*, de 1986.: *Si les hadas ont disparu, c'est qu'elles ont existé. Et si elles ont existé puis disparu, c'est qu'elles n'étaient que de pauvres humains comme nous.*

Aquest podria ésser el nostre punt d'entrada en aquest món de la realitat històrica revestida per l'imaginari de tants pobles. En la meua recerca sobre aquesta gent, contada i descrita en les llegendes locals com a no-humana, amb possibilitats d'aparèixer i desaparèixer, de transformar-se en animals diversos o de presentar aparences contradictòries, com velletes i nenes, segons les circumstàncies, i posseint a l'hora un domini de la màgia extraordinari, he anat descobrint la seva vessant humana a través de petits indicis de les narracions, que l'antropologia reconeix prou bé.

De fet, el que mostren aquestes llegendes locals, a vegades convertides en rondalles, quan apareixen gent de la dita *fauna espiritual*, és el contacte més o menys violent entre dos pobles, un dels quals s'ha convertit en dominant i l'altre, en perdedor, rebutjat als terrenys marginals, com boscos, deserts, muntanyes i coves.

Aquests terrenys, són situats més enllà del terreny dels homes, de la civilització i de l'ordre, són terrenys salvatges, feréstecs, tradicionalment assignats al món dels morts, a l'altre món. Per aixó, no és gens estrany que la població vençuda sigui confosa amb els morts, a vegades, i se li adjudiquin trets corresponents als difunts i a l'inframón.

Per altra part, les cerimònies iniciàtiques i els ritus de pas de la societat vencedora utilitzaran aquest límit del món per l'acció liminar, el contacte amb la mort, a través del qual, s'adquirirà la saviesa necessària per a la vida adulta o dels iniciats. Aquesta saviesa, és sovint atribuïda als éssers que poblen el món liminar, amb els que cal pactar, o als que s'ha de vencer o atrapar per tal de que comuniquin i donin els seus tresors a l'iniciat. El *Silvanus* o home de la foresta representa sovint la individuació d'aquests éssers, posseïdors de secrets de la caça, dels tresors amagats i de la màgia curativa.